

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

нормативно-правової бази, посиленні кіберзахисту та боротьбі з викликами, пов'язаними з технологічними ризиками. Для України е-гривня може стати інструментом цифрової трансформації фінансової системи, зміцнення довіри до безготівкових розрахунків та підтримки інновацій у сфері fintech. Реалізація цієї ініціативи потребує ретельного регулювання та продовження досліджень, орієнтованих на безпеку, прозорість і ефективність упровадження цифрової валюти центрального банку.

Література

1. Central Bank Digital Currency Tracker. *Atlantic Council*. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/cbdctracker/> (дата звернення: 09.04.2025).

2. Ходакевич С. І. Цифрові валюти центральних банків: сутність та перспективи впровадження. *Стратегія економічного розвитку України*. 2022. №50. С. 71–81. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/37921>.

3. Shkliar A.I. The phenomenon of central banks' digital currencies (CBDC): key attributes and implementation perspectives. *Ukrainian Society*. 2020. №1 (72). С.123–137. doi: 10.15407/socium2020.01.123/

УДК 336.226.322:334.012.64

Шаповалов Ігор Іванович,

*здобувач третього (наукового) рівня вищої освіти
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Мале та середнє підприємництво (МСП) відіграє ключову роль у формуванні національної економіки, забезпечуючи зайнятість населення, розвиток інновацій і гнучке реагування на зміни ринкового середовища. В умовах трансформаційних

процесів в економіці України особливої актуальності набуває проблема формування сприятливого податкового середовища для суб'єктів МСП як одного з основних чинників їхньої фінансової стійкості та конкурентоспроможності [1]. Податкове навантаження, як агрегований показник сукупності обов'язкових платежів до бюджетної системи, має суттєвий вплив на інтенсивність підприємницької активності, інвестиційну привабливість та довгострокову стратегічну поведінку бізнесу. Надмірне фіскальне тиск може призводити до згортання операційної діяльності, переходу підприємств у тіньовий сектор або до повного припинення господарювання.

Податкове навантаження на суб'єктів МСП є важливим індикатором податкової політики держави та чинником, що визначає рівень фінансової стабільності й економічної активності підприємницьких структур [2]. Згідно з методологічним підходом, податкове навантаження можна трактувати як відношення суми сплачених податків до сукупного доходу або чистого прибутку підприємства. У контексті МСП це значення має особливо важливе значення через обмеженість ресурсів та високу чутливість до змін зовнішнього середовища. У практиці оподаткування в Україні суб'єкти МСП мають можливість обирати між загальною системою оподаткування та спрощеною (єдиний податок), що є механізмом фіскального стимулювання. Однак попри наявність спрощеного режиму, рівень податкового навантаження залишається значним через непрямі податки, обов'язкові страхові внески, адміністративні бар'єри, а також нестабільність законодавства.

Згідно з дослідженнями, у середньому частка податків у витратах малого підприємства в Україні становить близько 40–45% (з урахуванням ЄСВ), що суттєво перевищує оптимальний поріг, рекомендований міжнародними інституціями (до 30%) [3]. Такий рівень фіскального тиску обмежує інвестиційну активність та призводить до зниження платоспроможності підприємств, особливо в періоди економічної турбулентності. Окрім безпосереднього фінансового навантаження, важливою

проблемою є регуляторне навантаження, зокрема часті зміни податкового законодавства, складність звітності, дублювання обов'язків перед різними державними органами. Наявність неформального сектору, що функціонує поза податковим контролем, створює нерівні умови для добросовісних платників податків та демотивує легальну підприємницьку діяльність.

У процесі порівняльного аналізу податкових систем країн ЄС встановлено, що країни з низьким і стабільним рівнем податкового навантаження на МСП (зокрема Естонія, Польща, Чехія) демонструють вищі темпи зростання малого бізнесу. Це свідчить про необхідність реального реформування податкової системи України з урахуванням принципів справедливості, прогнозованості та ефективності.

З урахуванням вищезазначеного, ключовими напрямками оптимізації податкового навантаження на МСП в Україні правомірно визначити перегляд ставок податків і внесків із врахуванням поточного рівня доходів; зменшення кількості обов'язкових форм звітності; цифровізація процесу адміністрування податків; забезпечення стабільності податкової політики на середньострокову перспективу; стимулювання добровільної легалізації бізнесу.

Література

1. Hlushko A.D. Conceptual principles of reforming the tax system of Ukraine in the conditions of European integration. Prospects for the development of finance in the conditions of European integration of Ukraine: monograph. Tallin: Estonia, IRETC MTÜ, 2022. P. 120–148.

2. Онищенко С.В., Маслій О.А., Пантась В.В. Ділова активність бізнесу в Україні: цифрова трансформація та сталий розвиток. *Економіка і регіон*. 2024. № 1 (92). С. 136–146. URL: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3321>

3. KPMG. Звіт про прозорість за 2023 рік. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2024/09/2023-transparency-report.html>